Communication and Argumentation in the Public Sphere **ISSN 1843 - 7893**
(2007) Year I, Issue 2
Galati University Press
Editors: Anca Gâță & Adela Drăgan
Proceedings of the Conference *Public Space* vs *Private Space*, SECOND VOLUME
April 12th-14th, 2007 – "Dunărea de Jos" University, Galați Romania
pp. 255-262

Gina NECULA

Discursul politic actual - între stilul solemn şi cel familiar-argotic

Universitatea „Dunărea de Jos", Galați, ROMÂNIA
ginadnln@yahoo.com

Introducere

Pentru a ne putea fundamenta observațiile referitoare la limbajul politicii, în particular, pornim în analiză de la teoria profesorului Eugen Coşeriu asupra limbajului, în general:

> Limbajul este o activitate umană universală care se realizează în mod individual, dar totdeauna conform unor tehnici istoric determinate (limbi).
>
> (Coşeriu 2000: 233)

Referitor la limbaj, Coşeriu distinge trei niveluri: 1. nivelul universal care reprezintă facultatea generală de a vorbi (competența elocuționară); 2. nivelul istoric care reprezintă vorbirea în conformitate cu o anumită tehnică specifică unei limbi (competența idiomatică); 3. nivelul individual care reprezintă seria de acte lingvistice ale unui individ într-o anumită situație (competența expresivă). Tocmai modul în care această competență expresivă este limitată în discursul politic, care se generează prin clişee lingvistice, cu rol hipnotic şi fraze sforăitoare, ne interesează în studiul de față.

La nivel individual, profesorul Coşeriu propune să se facă o distincție între "tehnica liberă" şi "discurs repetat", având în vedere că limba nu este impusă vorbitorului, ci vorbitorul este acela care şi-o asumă, odată cu asumarea propriei istoricități.

> Tehnica liberă a discursului cuprinde elementele constitutive ale limbii şi regulile actuale cu privire la modificarea şi combinarea lor, adică cuvintele, instrumentele şi procedeele lexicale şi gramaticale; discursul repetat, în schimb, cuprinde tot ceea ce în vorbirea unei comunități se repetă într-o formă mai mult sau mai puțin identică sub formă de discurs deja făcut sau combinare mai mult sau mai puțin fixă, fragment, lung sau scurt a ceea ce s-a spus deja. […] Din acest punct de vedere un discurs concret poate fi analog adeseori unui tablou realizat, în parte, ca colaj; în tablou, pe lângă porțiuni executate cu tehnica pictorului care pictează, pot exista deopotrivă fragmente luate din alte tablouri, pictate de către alți pictori.
>
> (Idem: 258-259)

Cu alte cuvinte, individul vorbitor are posibilități foarte restrânse de inovație la nivelul limbii, tehnica liberă fiind evidentă mai mult în modul în care se combină fragmentele decât în inovarea altora noi.

În ceea ce priveşte discursul politic actual, se poate uşor observa faptul că s-a îndepărtat de esența sa, pentru că nu mai urmăreşte să descrie cetățeanului realitatea pentru ca acesta să poată lua hotărâri în cunoştință de cauză, nu mai are intenție didactică, chiar dacă forma pe care o îmbracă este aceea a discursului repetat, competența expresivă însă nu mai este îndreptată către transmiterea de cunoştințe, ci este limitată la repetarea monotonă a unor clişee stereotipe, conforme cu ideologia de partid. Limbajul actual al politicii, o nouă limbă de lemn, nu face altceva decât să minimizeze libertatea de combinare a elementelor şi să prefere

BDD-A25310 © 2007 Galați University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

utilizarea până la saturație a tehnicii colajului. Spre deosebire de persuasiunea prin comunicare care cuprinde încercarea conştientă a unui individ de a schimba comportarea celuilalt, prin transmiterea unor mesaje ce reprezintă sinteza unei experienţe, manipularea înseamnă a face pe oameni să se comporte într-un anumit mod fără ca ei s-o ştie şi poate chiar împotriva dorinţelor şi intereselor lor. Acțiunea de manipulare poate da numai iluzia de libertate, de alegere.

Într-o încercare de abordare sociologică a limbii, Joshua Fishman face următoarele observații privitoare la relația limbaj şi societate:

> Man is constantly using language – spoken language, written language, printed language – and man is constantly linked to others via shared norms of behavior. The sociology of language examines the interaction between these two aspects of human behavior: the use of language and the social organization of behavior. Briefly put, the sociology of language focuses upon the entire gamut of topics related to the social organization of language behavior, including not only language usage per se but also language attitudes and overt behaviors toward language and toward language users.
>
> (Fishman 1997: 25).

Eugen Coşeriu consideră că

> limbajul politicii poate fi înțeles cel puțin în trei sensuri diferite: (a) ca lexic politic; (b) ca mod de a folosi semnele lingvistice în politică; (c) ca ansamblu de procedee specifice discursurilor politice.
>
> (Coşeriu 2002: 17)

În primul caz este vorba de terminologia specifică ideologiei politice în cauză. În al doilea caz

> este vorba despre uzul lingvistic determinat de atitudinile şi ideologiile politice, de valorile şi nuanțele speciale pe care cuvintele – cele care aparțin terminologiei politice ca atare, dar şi multe din limbajul curent – de obicei le dobândesc în cadrul unor anumite terminologii.
>
> (Idem: 20)

Cât priveşte cea de-a treia situație, este vorba de folosirea limbajului în „discursuri" sau „texte" politice şi de trăsăturile lingvistice proprii unor asemenea „discursuri". În scopul susținerii afirmațiilor sale, Coşeriu aminteşte teoria lui Talleyard care considera că limbajul nu serveşte pentru a exprima, ci pentru a ascunde gândirea, considerând aceasta caracteristica fundamentală ce i se atribuie limbajului politicii (sau «al politicienilor»).

Facem precizarea că tocmai limbajul politic ca lexic este obiectul cercetării de față, mai exact, modul în care acest lexic se schimbă, manifestând tendința de înnoire, exploatând resursele stilistice ale unei laturi a vocabularului ce ar fi fost puțin de aşteptat să invadeze discursul public şi anume, argoul. Extinderea amplă a elementelor de familiaritate şi chiar de argou în stilul solemn, adică în ceea ce ar trebui să fie, de fapt, discursul politic, ca discurs public, este o manifestare des întâlnită, care a fost de nenumărate ori comentată din punct de vedere lingvistic şi care a trezit reacții contradictorii: de la mulțumirea în fața expresivității, a dinamismului inventiv până la neplăcerea produsă de neglijența exprimării, de nerespectarea regulilor, de prezența unui lexic considerat de obicei vulgar. Privilegiile certe ale unei astfel de comunicări sunt: abordabilitate, crearea unui simțământ de familiaritate şi complicitate cu publicul, expresivitate şi crearea de surprize lexicale. Argoul poate indica, în acelaşi timp, dorința de a ieşi din şabloane dar şi complicitatea cu cititorul / ascultătorul. Având în vedere faptul că discursul politic contemporan se apropie din ce în ce mai mult de oralitatea familiară din care ia masiv cuvinte, locuțiuni, modele sintactice şi procedee stilistice, studiul de față îşi propune să analizeze modul în care combinația ciudată dintre stilul familiar-argotic

BDD-A25310 © 2007 Galați University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

şi cel solemn face ca discursul politic să se discrediteze singur, probându-şi lipsa de substanţă.

1. Argoul şi politica

Al. Graur publicase înainte de război studii dintre cele mai interesante despre originea ţigănească a unei părţi a lexicului argotic românesc; în 1972, lingvistul adopta un ton moralizator şi argumente ideologice, pentru a condamna continuitatea argoului:

> A fost o vreme când băieţii marilor capitalişti, dorind să arate că nu se sperie de situaţia specială a lui papa, îşi împestriţau vorbirea cu expresii din graiul apaşilor şi vagabonzilor etc., multe dintre ele fiind de origine ţigănească. După eliberare, ele au dispărut, timp de vreo 15 ani am avut impresia că pentru totdeauna. Iată însă că au reapărut, în graiul copiilor actuali, care nu ştiu pe cine mai vor sa sperie (...). Dar ele sunt compromiţătoare prin însuşi faptul ca sunt rostite (...). Cuvintele de argou aduc aminte de mediul interlop din care au fost extrase, mediul vagabonzilor, al hoţilor de buzunare, al oamenilor fără ocupaţie precisă, în cel mai bun caz fără o ocupaţie calificată (...). În general, grupurile dubioase din trecut s-au risipit, copiii actuali nu au avut ocazia să le cunoască. De unde au fost readuse în actualitate expresiile ţigăneşti? Fără îndoială s-au găsit adulţi care nu le uitaseră şi care le-au transmis celor mai tineri, ca un serviciu de la care s-ar fi putut abţine.
>
> (Graur 1972: 231)

Argoul era aşadar respins pentru că folosirea lui aparţinea grupurilor – deopotrivă de periculoase – ale plebei (la care se sugerează şi o coloratură etnică) şi ale elitei; viziunea utopică a dispariţiei grupurilor marginale plasa argoul în categoria „resturilor" burgheze, transmise numai prin canalul insuficient ideologizat al familiei. Că totuşi între timp argoul interlop s-a conservat şi s-a dezvoltat în cel mai firesc mod, independent de constrângerile oficiale, au dovedit-o lucrările (dicţionare şi articole) apărute după 1989, ca şi pătrunderea tot mai masivă a elementelor argotice în limbajul colocvial al publicisticii contemporane.

Argoul contemporan, variantă de circulaţie destul de largă, în care latura practică, de păstrare a secretului, definitorie pentru argoul clasic – al hoţilor –, e înlocuită de spiritul de frondă şi de nevoia de expresivitate, e tot mai atestat, în ultima vreme, în scris: în cărţi care reconstruiesc universul cotidian şi în ziare şi reviste, în momentele în care îşi permit (sau chiar îşi propun) un stil dezinvolt, neconvenţional. Una dintre trăsăturile stilistice fundamentale ale limbajului familiar şi argotic este folosirea ironica a hiperbolei: *j'de mii*, *criminal*, *în disperare*. Pe de altă parte, valorizarea operează şi cu adjective cu sensul de bază moderat apreciativ şi a căror întrebuinţare iniţială ilustrează mecanismul litotei: foarte frecvente sunt în limba contemporană valabil (*E un tip valabil*) şi mai ales *meseriaş*, folosit ca substantiv (deci cu o inovaţie doar semantică), dar şi ca adjectiv (*o muzică meseriaşă*). Sensul lor – indicat cu ajutorul conturului intonaţional – variază de la „bun" la „foarte bun, excelent". Eufemismele *obosit* pentru „beat", *a împrumuta* sau *a completa* pentru „a fura" presupun, ca atitudine intelectuală, acelaşi refuz al exagerării, al dramatizării. Limbajul familiar sau argotic contemporan presupune, de altfel, existenţa unei conştiinţe lingvistice destul de dezvoltate, pe care o dovedeşte, de exemplu, parodierea limbajului pretenţios, asociat cu verbe comune: *a băga în fizic* („a mânca"), *a ieşi în peisaj* („a ieşi afară") etc. Exemplele de mai sus sunt doar câteva ilustraţii pe care le găsim tratate şi exemplificate pe larg în lucrările care se ocupă de fenomenul argoului în general. Aici ne vom referi în

BDD-A25310 © 2007 Galaţi University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

continuare la câteva aspecte care se întâlnesc doar în discursul politic, acesta fiind obiectul analizei noastre.

Privind fenomenul politic românesc, constatăm faptul că invectiva stă la loc de cinste. E drept că există lideri politici care fac apel al invectivă în mod constant, devenind o amprentă stilistică proprie discursului lor, dar fenomenul nu e izolat, ci pare a se generaliza, cuprinzându-i şi pe acei politicieni care păreau foarte educaţi şi foarte reţinuţi în declaraţii. Trebuie să precizăm în acest punct faptul că termenul „invectivă" se aplică întregii clase a expresiilor jignitoare, ofensatoare, proferate în variate situaţii. Se pare că unui discurs infuzat de argou nu i se poate răspunde decît în aceiaşi termeni, motiv pentru care asistăm la schimburi de declaraţii impregnate de metafore vulgare care ne fac să ne întrebăm dacă mai e cazul ca lucrările de specialitate să încadreze discursul politic în sfera stilului solemn atâta timp cât el pare să fi coborât în "mahala", iar argumentaţia retorică pare să fi fost în totalitate înlocuită de imprecaţii şi strigăte.

Argumente în favoarea preferinţei pentru argou ar fi expresivitatea, inventivitatea şi libertatea. Fie că apare în ipostaza de limbaj secret, „tehnic", fie că este un limbaj pur expresiv, folosit din dorinţa de individualizare a unui grup faţă de altele, argoul se caracterizează printr-o tendinţă de înnoire mai puternică decât cea a limbii comune, dar şi printr-un potenţial subversiv care serveşte discursului politic pentru a fi mai convingător. Aşa se face că, în discursul unui parlamentar, cum este Mădălin Voicu, apar cuvinte ca: *mişto*, *şucar*, *mangleală*, cuvinte a căror expresivitate este exploatată de către locutor în mod voit şi din dorinţa de a-şi accentua originea rromă, dar şi pentru că acest limbaj "colorat" a devenit o marcă, în cazul său. Alţi politicieni nu au însă argumentul apartenenţei la etnia care a furniyat cele mai multe elemente de argou, ci doar dorinţa de a fi mai expresivi, mai convingători şi, în lipsa argumentelor, folosesc elementele de argou drept cuvinte semnal. Mulţi politicieni au preferat această latură a vocabularului pentru privilegiile pe care le oferă şi anume: abordabilitate, crearea unui simţământ de familiaritate şi complicitate cu publicul, expresivitate şi crearea de surprize lexicale. Excesul de oralitate duce, de cele mai multe ori, la vulgaritate şi creează tendinţa de a nu adapta stilul la temă, utilizând un limbaj "coţcăresc".

Privind fenomenul politic românesc, constatăm faptul că invectiva stă la loc de cinste. E drept că există lideri politici care fac apel al invectivă în mod constant, devenind o amprentă stilistică proprie discursului lor, dar fenomenul nu e izolat, ci pare a se generaliza, cuprinzându-i şi pe acei politicieni care păreau foarte educaţi şi foarte reţinuţi în declaraţii. Trebuie să precizăm în acest punct faptul că termenul „invectivă" se aplică întregii clase a expresiilor jignitoare, ofensatoare, proferate în variate situaţii. „Invectivă" este un termen generic pentru anumite modele de exprimare orală a descărcării emoţionale, pe care lingviştii nu le-au studiat în profunzime, considerându-le undeva la marginea proceselor de comunicare.

Ilustrativă este în acest sens intervenţia membrilor PRM, în Parlamentul României, în timpul discursului Preşedintelui ţării referitor la condamnarea comunismului. *Boule!*, *Limbricule!* au fost cuvintele strigate constant de parlamentarii PRM în frunte cu C.V. Tudor pe durata discursului preşedintelui Traian Băsescu. Liderul PRM a dat buzna în loja în care stăteau membrii Comisiei Tismăneanu şi alţi invitaţi şi i-a strigat lui Patapievici: *Limbric nenorocit, te arunc de la balcon*. Horia Roman Patapievici a strigat după ajutor către cei din sală, anunţând că a fost ameninţat că va fi aruncat de la balcon de către cei care erau plasaţi în spatele său: *Vă rog să ne ajutaţi, ne aruncă de la balcon, este o agresiune a PRM împotriva invitaţilor*, a strigat Patapievici. La şedinţa parlamentului au participat Lech Walesa, Jelio Jelev, regele Mihai, Emil Constantinescu. *Cine eşti tu,*

BDD-A25310 © 2007 Galaţi University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

bă limbricule?, l-a apostrofat C.V. Tudor pe un fost țărănist, care era prezent în aceeaşi loja cu Ion Diaconescu, Andrei Pleşu, Horia Roman Patapievici şi Gabriel Liiceanu. Vadim Tudor şi-a introdus cu forța invitații în loje, plasându-i strategic, în zonele în care fusese huiduit. *Bărbații să vină aici!*, a ordonat C.V. Tudor, după altercația cu cei de la GDS, pe care s-a hotărât să-i şi drăcuie. *Jos Băsescu!*, *Securistule!*, *Demisia!*, *Băsescu – genocid!*, *Jos dictatoru'!*, *Repetentu'!*, *Apa-ți face rău!*, *Te condamnăm noi pe tine, bă bețivule!* au fost doar câteva dintre insultele şi strigătele pe care parlamentarii PRM, mânați de către Vadim Tudor, le-au adresat şefului statului. Când preşedintele a rostit cuvântul *criminal*, cu referire la regimul comunist, C.V. Tudor şi un senator PRM au scos o pânză mare care afişa o caricatură cu şeful statului în spatele gratiilor şi cu inscripția *Puşcăria mafioților*. Un parlamentar PRM a urcat spre pupitrul de unde Băsescu vorbea şi i-a pus pe masă o sticlă de şampanie, moment în care colegii săi de partid au început să strige *Nota!* sau *Beţivule!*. Şeful PRM părea încântat de atmosfera creată, iar, când avea altă lozincă, le atrăgea atenția parlamentarilor săi şi îi îndemna să strige alături de el, ca un adevărat şef de galerie. De fapt, încă de la începutul şedinței parlamentare C.V. Tudor avertizase, în fața ziariştilor: *Îl călcăm în picioare în sală, îl fluierăm, îl scuipăm, va pleca în şuturi*.

Acest spectacol lingvistic grotesc vizează anihilarea adversarului politic încercând reducerea lui la tăcere prin intimidare sau prin amenințare. O trăsătură specifică discursului politic este aceea că el este calomnios, condamnă fără să judece şi din această cauză ajunge să fie mult mai periculos decât faptele înseşi. Astfel violența lingvistică capătă uşor legitimitate, dar, ceea ce este mai grav, alunecă înspre violența fizică, întorcându-ne la un stadiu de societate neevoluată în care ideea de dialog se estompează iar comunicarea se întrerupe.

Zafiu consideră că:

> S-a consolidat astfel un model al performanței discursive bazat, în cel mai bun caz, pe ingeniozitate stilistică … Câteva dintre manifestările sale indică mai ales incapacitatea autorilor de a-şi domina discursul, de a-l construi ca pe un întreg coerent: părțile scapă de sub control, constituindu-se cel mai adesea într-o suită divergentă şi chiar contradictorie de metafore. Cuvintele, folosite doar pentru sensul lor figurat, pentru semnificația lor schematică, abstractă, se răzbună actualizându-şi sensul prim, denotativ, concret.
>
> (Zafiu 2001: 54)

Asistăm în astfel de cazuri la o defulare lingvistică în care toate frustrările date de incultură se răzbună prin limbaj.

În lucrarea *Imaginarul violent al românilor*, Ruxandra Cesereanu (2003: 8) identifică nouă registre ale imaginarului lingvistic violent, specifice mentalului românesc:

- registrul suburban – urmăreşte declasarea celui incriminat prin raportarea sa la un statut diferit de cel omenesc (subiectul acuzat este desconsiderat şi umilit prin termeni precum *handicapat*, *paralitic*, *pitic*, etc);
- registrul igienizant – detectează în cel criticat *o cangrenă*, o *infecție*, *o molimă*, care trebuie salubrizată;
- registrul infracțional (cu tentă argotică) – vizează deconstruirea celor incriminați până la stadiul delincvenților;
- registrul de tip bestiariu – recurge la animalizarea adversarului astfel încât scena politică capătă aspectul unei menajerii locuite de o faună degradată şi abjectă;
- registrul religios – religios punitiv, desacralizant, satanizator;
- registrul putridului şi al excrementialului – menifestă tendința de a-şi preschimba adversarii în ordură;

BDD-A25310 © 2007 Galați University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

o registrul sexual sau libidinos – încalcă cele mai intime tabuuri;
o registrul funebru – acuză decrepitudinea oponenților în scopul anihilării existențiale a acestora;
o registrul xenofob şi rasist – aduce acuze la adresa veneticilor – larg utilizat de ideologia comunistă.

Analiza autoarei citate stabileşte aceste registre selectând material din diverse publicații româneşti, mai vechi sau mai noi. Analizând fragmente de discurs politic (rostite, cele mai multe, în Parlamentul României) editate pe site-ul www.realitatea.ro, constatăm că putem exemplifica registrele menționate mai sus.

Aşa se face că, în repertoriul politicienilor noştri, găsim elemente din registrul subuman. Cei atacați sunt numiți: *lumpeni*, *drojdia societății*, *lefegii*, *borfaşi, haimanale, bastarzi*, *simbriaşi*, *scapete*, *beşleagă*, *mafioți*, *lichele*, *loaze*, *găinari*, *căzături*, *manglitori*, *derbedei*, *baragladine*, *geambaşi*, *canalii*, *uscături*, *coțcari*, *jagardele*, *vagabonzi*, *zurbagii*, *pungaşi*, *birtaşi*, *cipilicari*, *puşlamale*, *ciubucari*, *juveți*, *hoțomani*, *boangheni*, *cioflingari*, *caiafe,* care, cu toții, trebuie *puşi cu botul pe labe* sau sancționați până *le dă borşul* şi *îi loveşte damblaua.*

Metaforele animaliere sunt şi ele intens exploatate pentr că permit bestializarea celor considerați inamici politici sau culturali. Cei criticati sunt subumanizati, plecând de la ideea că, odată atacați, pot fi desconsiderați în mod legitim: *şobolani*, *vipere*, *şacali*, *lupi*, *bărzăune*, *pechinezi*, *maimuțoi*, *scorpioni*, *coropişnițe* , *lipitori*, *căpuşe*, *jigodii*, *pițigoi*, *australopiteci*, *orătănii*, *cintezoi*, *mârțoage*, *hiene*, *capre râioase*, *muşte în lapte*, *boi*, *gândaci*, *țapi bătrâni*, *coțofene*, *lăcuste*. Rodica Zafiu atrage atenția asupra pericolului pe care îl reprezintă acest tip de metafore:

> Folosirea cu intenție stilistică – umoristică, ironică – a expresiilor populare cere un simț special al adecvării la situațe, la obiect, la registrul de comunicare. Altminteri, procedeul riscă să scape de sub control, alunecând în vulgaritate. Sunt, de pildă destul de riscante expresiile care trezesc asociații de imagini prea concrete, cu deosebire cele care implică o metaforă animalieră – de obicei, nu tocmai reverențioasă. Contrastul cu un context inedit poate diminua caracterul clişeizat al figurilor (metafore, metonimii) pe care sunt construite expresiile, de-automatizând sensul si actualizând imaginea.
>
> (Zafiu 2001: 265)

Ideea de *puroi* al societății, cu toate sinonimele sau derivatele sale: *lături*, *scursori*, *duhori*, *putregai*, *bale puturoase*, *împuțiciune*, *bube*, *rânced*, *slinos*, *cocina* conturează un spațiu lingvistic bolnav şi violent.

Cei mai mulți lingvişti văd comunicarea politică ca o violență simbolică, pentru că este trucată dinainte, iar emițătorul este însuşi codul pe când receptorul acestui cod nu are decât iluzia de comunicare. În această idee, Cristiana Nicola Teodorescu face apel la unele concepte lansate de Eliseo Veron:

> discursul politic nu îşi anulează/anihilează numai receptorul, ci el merge mai departe până la negarea altor tipuri de discursuri politice. Astfel pentru Eliseo Véron tendința cea mai profundă a discursului politic este de a anula discursul celuilalt.
>
> (Teodorescu 2000: 62)

prin aceasta vrând să arate că discursul politic are vocație către totalitarism. Modalitatea de a-şi anihila adversarul pe care o preferă discursul politic este violența şi cruditatea lingvistică.

Amintim aici şi expresiile celebre prin care "s-au consacrat" cei mai importanți oameni în stat, fiecare la vremea lui, pentru a sublinia răspândirea elementelor de argou - Ion Iliescu e celebru pentru expresiile *cu sula în coaste* şi *mă, dobitocule!* (adresată unui jurnalist), iar Traian Băsescu pentru cuvântul *găozari* (adresat tot jurnaliştilor), pentru trimiterea unei colege de partid (la vremea aceea) *pe centura politicii*, dar şi prin apelativul *Păsărică!*

BDD-A25310 © 2007 Galați University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

Observăm, astfel, că discursul politic actual se construieşte ignorând funcţia fundamentală a limbii – aceea de comunicare, pentru că deținătorii codului specific acestui tip de discurs nu mai creează enunțuri prin care să se comunice pe sine, ci realizează doar colaje de clişee care nu se adaptează situației de comunicare şi, în consecință, nu transmit nici o informație, au doar rolul de a-şi agresa adversarul şi de a-l reduce, astfel, la tăcere. În aceste condiții, vorbirea se face doar pentru a se înşira cuvinte nu pentru a se expune idei şi reducând funcțiile particulare ale limbii la funcția fatică, centrată pe contact, cu rol în menținerea coerenței textului, şi la cea metalingvistică, centrată pe cod, iar cea referențială, centrată pe context, care stabileşte legătura între limbaj şi lumea despre care se vorbeşte este cel mai adesea ignorată.

Politica este un caz de angajare lingvistică astfel încât

> discursul este văzut ca o armă de dominație, iar funcția sa este aceea de a structura câmpul de luptă poziționând discursiv forțele, atribuind unora sau altora locuri discursive precise. Discursul creează astfel un spațiu omogen specializat: spațiul politicului, al luptei ideologice.
>
> (Teodorescu 2000: 62)

Concluzii

Analizând situația discursului politic actual constatăm că toată această recuzită stilistică devine de-a dreptul incriminantă, insidioasă, şi, astfel, se instituie prin discurs adevărate vânători pentru inşi vinovați sau nevinovați deopotrivă.

Diferențele de tip ierarhic, existente între interlocutori în anumite contexte formale (socio-culturale şi politice) de comunicare, sunt şterse cu bună ştiință, prin eliminarea voită a formelor protocolare de adresare (marcate în text prin forme verbale şi pronominale alocutive, formele de salut şi ritualul de prezentare, forme inițiatoare de conversație, maniera de interpelare în cursul dialogului). Obiectivele nivelării sociolingvistice (instaurării egalitarismului), practicate în discursul politic în general, sunt următoarele: pătrunderea virtuală în intimitatea actorilor sociali, autoatribuirea de către autori a dreptului la «judecată» a acestora, câştigarea simpatiei sau antipatiei maselor - zdrobirea prin dispreț a oponenților.

Limba devine astfel instrumentul prin intermediul căruia politica se manifestă şi se impune. Disputele politice se nasc prin discurs pentru că puterile politice democratice se văd forțate să obțină adeziunea maselor în scopul realizării scopurilor electorale sau ale intereselor de partid. Acest proces creează necesitatea unei politici lingvistice care să permită şi să faciliteze îndoctrinarea ideologică.

Putem astfel spune că asistăm la transformarea discursului politic din discurs public în discurs privat, un discurs care se subminează singur prin violență şi prin lipsa de substanță. Caracteristicile particulare ale discursului politic românesc actual sunt excesul de familiaritate, tinzând de cele mai multe ori spre vulgaritate, precum şi tendința de a nu adapta stilul la temă, utilizând, de cele mai multe ori, un limbaj ”coțcăresc”.

BDD-A25310 © 2007 Galați University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)

Surse

http://www.realitatea.net/politica.html

Bibliografie

CESEREANU, R. 2003. *Imaginarul violent al românilor*. Bucureşti: Editura Humanitas.
COŞERIU, E. 2000. *Lecţii de lingvistică generală*, traducere din spaniolă de Eugenia Bojoga, cuvânt înainte de Mircea Borcilă. Chişinău: Editura Arc.
COŞERIU, E. 2002. Limbaj şi politică. In: *Identitatea limbii şi literaturii române în perspectiva globalizării*. Iaşi: Editura Trinitas.
FISHMAN, J. A. 1997. *The Sociology of Language*. In N. Coupland and A. Jaworski (Eds), *Sociolinguistics – A Reader and Coursebook*. London.
GRAUR, Al. 1972. Între preţios şi vulgar? In S. Stati (coord.), *Educaţie şi limbaj*. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.
TEODORESCU, C. N. 2000. *Patologia limbajului totalitar*. Craiova: Editura Scrisul Românesc.
ZAFIU, R. 2001. *Diversitate stilistică în româna actuală.* Bucureşti: Editura Universităţii.

BDD-A25310 © 2007 Galaţi University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 03:53:39 UTC)